

Sygn. akt VI Ga 541/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Anna Harmata

SO Marta Zalewska (spr.)

Protokolant: Barbara Ćwiok

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2018 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko: G. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w P. V Wydziału Gospodarczego z dnia 10 lipca 2017 r.,
sygn. akt V GC 675/16

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego G. K. na rzecz powoda P.

sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 450,00 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. Akt V Ga 541/17

UZASADNIENIE WYROKU

Powód (...) sp. z o.o. z/s w W. wniósł o zasądzenie od G. K. kwoty 3958,06 zł wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2.06.2016 r. do dnia zapłaty. Podał, że zawarł z pozwanym umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych na numery (...) Perfekcyjna (...) P. (...), (...) Internet z modemem, (...), (...) Gadasz w firmie dla Stałych Klientów. W związku z zaprzestaniem regulowania należności wynikających ze świadczonych usług telekomunikacyjnych powód rozwiązał umowy i naliczył na podstawie § 8 ust 2 umowy w związku z § 1 ust 6 aneksu kary umowne dla poszczególnych numerów:

- (...) w wysokości 1750 zł.,

- (...) w wysokości 250 zł.,

- (...), w wysokości 704 zł.,

- (...) w wysokości 640 zł.,

Kwoty kar, aniżeli kwoty wskazane na pierwszych stronach w umowie w polu kara umowna wynikają z pomniejszenia ich o proporcjonalną wartość za okres od dnia zawarcia umowy do dnia jej rozwiązania. Pozostała kwota składa się z opłat za usługi telekomunikacyjne a wynikają z faktur VAT z dnia 26.08.2014 r. na kwotę 314,82 zł, z dnia 26.09.2014 r. na kwotę 294,19 zł., i z dnia 27.10.2014 r. na kwotę 5.05 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc, że powód nie doręczył mu przedmiotowych faktur oraz nie wykazał zasadności i wysokości roszczenia. Bezzasadne jest naliczanie kar umownych z uwagi na to, że świadczenie pozwanego ma charakter pieniężny i kara umowna zastrzeżona na wypadek niewykonania świadczenia pieniężnego jest sprzeczna z art. 483 §1 k.c.

W piśmie procesowym z dnia 14.04.2017 r. powód naprowadził, że faktury zgodnie z umową były wysyłane zwykłym listem na adres wskazany przez pozwanego. Pozwany otrzymywał poprzednie faktury za nieprzerwany okres od 2010 r. i niezrozumiałym jest, że nie otrzymał faktur za okres sierpień – listopad 2014 r., przy czym pozwany nie składał reklamacji co do faktu nieotrzymania faktur. Pozwany użytkował aktywnie numery dwóch telefonów. Odnosząc się do zarzutów pozwanego co do wysokości roszczenia powód naprowadził, że wysokość comiesięcznych opłat za świadczone usługi telekomunikacyjne wynika wprost postanowień umowy i cenników. Odnośnie naliczenia kar umownych powód wyjaśnił, że kara ta została obliczona według algorytmów przypisanych do konta abonenta i jest ona nakładana na abonenta za rozwiązania umowy przed upływem umownego okresu. W związku z zawartą umową pozwany nabył telefon po promocyjnej cenie i kara umowna ma rekompensować stratę wynikającą z przyznanej ulgi za sprzęt, a nie sponocony z uwagi na rozwiązanie umowy.

Sąd Rejonowy ustalił że, strony wiązały umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych wraz z aneksami doń. Zgodnie z § 8 ust 2 Umowy o świadczeniu usług telekomunikacyjnych w sieci (...) w przypadku jednostronnego rozwiązania Umowy przez Abonenta lub przez (...) S.A. z winy Abonenta przed upływem terminu, na jaki została zawarta Umowa, Abonent zobowiązany będzie do zapłaty na rzecz (...) S.A. kary umownej w wysokości określonej na stronie 1 Umowy, przy czym wysokość kary umownej będzie pomniejszona o proporcjonalną jej wartość za okres od dnia zawarcia Umowy do dnia jej rozwiązania. W § 1 ust 2 aneksach do umów strony określiły wysokość każdorazowej kary umownej. Strony były związane Regulaminem świadczenia usług telekomunikacyjnych. Stosownie do § 17 ust 5 Regulaminu świadczenia usług, jeżeli Abonent nie ureguluje zobowiązań wobec P. w oznaczonym terminie, to P. zastrzegł sobie prawo rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym. Zgodnie z § 10 Regulaminu świadczenia usług opłaty za usługi są naliczane zgodnie z umową i określone są w rachunku telefonicznym wystawianych przez P. w okresach rozliczeniowych. Rachunek telefoniczny jest dostarczany za pośrednictwem poczty na adres korespondencyjny Abonenta. Pismem z dnia 1.12.2014 r. powód złożył oświadczenie o rozwiązaniu umowy i wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 3974,46 zł. Z tego tytułu powód obciążył pozwanego notą obciążeniową nr (...) na kwotę 3344 zł., wysłaną do pozwanego 28.11.2014 r. Z tytułu świadczonych usług telekomunikacyjnych powód wystawił na rzecz pozwanego faktury VAT z dnia 26.08.2014 r. na kwotę 314,82 zł, wysłaną do pozwanego 28.08.2014 r., z dnia 26.09.2014 r. na kwotę 314,82 zł., wysłaną do pozwanego 27.09.2014 i z dnia 27.10.2014 r. na kwotę 5.05 zł., wysłaną do pozwanego 29.10.2014.

W ocenie prawnej sąd I instancji wskazał, iż stosownie do art. 56 ust 1 Ustawy Prawo telekomunikacyjne świadczenie usług telekomunikacyjnych odbywa się na podstawie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych. (...). Ust. 3. Umowa o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, wymagająca formy pisemnej lub elektronicznej, powinna, z zastrzeżeniem ust. 5, w jasnej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie określać w szczególności: (...)

21) wszelkie opłaty należne w momencie rozwiązania umowy, w tym warunki zwrotu telekomunikacyjnych urządzeń końcowych ze wskazaniem, na czyj koszt zwrot ma nastąpić.

Stosownie do art. 483 § 1. K.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Strony w § 8 ust 2 każdej z umów i § 1 ust 2 każdego z aneksów do umowy i zastrzegły, że w przypadku rozwiązania umowy przed upływem terminu Abonent zapłaci karę umowną. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w Wyroku z dnia 07.02.2007 r. III CSK odstąpienie od umowy stanowi realizację uprawnień związanych z określonymi wypadkami niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań z umów wzajemnych (art. 491-493 k.c.) i skuteczne odstąpienie od umowy stanowi w pewnym sensie potwierdzenie, że istotnie miał miejsce przypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez drugą stronę. Zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy można zatem traktować jako formę uproszczenia redakcji warunków umowy, która pozwala na przyjęcie przez strony, że wypadki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, które uprawniają stronę do odstąpienia od umowy, stanowią jednocześnie podstawę do domagania się zapłaty kary umownej. W tym kontekście zasadne było stanowisko Sądu drugiej instancji, że ocena skuteczności zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy nie może być oderwana od oceny, na czym polegało niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Odstąpienie od umowy może być skutkiem niewykonania lub nienależytego wykonania zarówno zobowiązania o charakterze pieniężnym, jak i niepieniężnym. Nie budzi wątpliwości, że rozwiązanie umowy przez powoda był spowodowane brakiem zapłaty za faktury przez pozwanego. Wymaga podkreślenia, że ocena skuteczności zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy, może dotyczyć również innego aspektu, niż ocena charakteru zobowiązania, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie stanowiło podstawę do odstąpienia od umowy. Samo bowiem odstąpienie od umowy rodzi między stronami umowy dodatkowe obowiązki: strona, która odstępuje od umowy wzajemnej obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy, i z kolei może żądać zwrotu tego, co sama świadczyła, oraz naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania. Potwierdza to również zapis z art. 57 ust 6 Ustawy Prawo telekomunikacyjne, że w przypadku zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, związanego z ulgą przyznaną abonentowi, wysokość roszczenia z tytułu jednostronnego rozwiązania umowy przez abonenta lub przez dostawcę usług z winy abonenta przed upływem terminu, na jaki umowa została zawarta, nie może przekroczyć wartości ulgi przyznanej abonentowi pomniejszonej o proporcjonalną jej wartość za okres od dnia zawarcia umowy do dnia jej rozwiązania. Oznacza to, że kara umowna jest dopuszczalna w przypadku zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

Na tej podstawie Sąd Rejonowy w P.w dniu 10.07.2017r. wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w zakresie należności głównej, zaś oddalił w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie z powołaniem się na Ustawę o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Powyższy wyrok apelacją zaskarżył pozwany w zakresie punktu I oraz III dotyczącego kosztów procesu. Wyrokowi zarzucił naruszenie art. 483 §1 kc, uzasadniając iż Sąd dokonał błędnej wykładni tego przepisu w kontekście §8ust.2 Umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych oraz naruszenie art. 233 kpc poprzez błędne ustalenia faktyczne polegające na przyjęciu, że powód udowodnił swoje roszczenie zarówno co do zasady jak i wysokości, podczas gdy tej wysokości powód nie udowodnił dowodami, jakie przedłożył w procesie.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie jej i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Uzasadnił, iż opłata jakiej powód dochodzi w niniejszym procesie stanowi opłatę w rozumieniu art. 57.1. Ustawy Prawo telekomunikacyjne i jest ona związana z obowiązkiem po stronie pozwanego zwrotu ulgi. Ponadto kara umowna została przewidziana na wypadek przedterminowego rozwiązania umowy, a zatem z tytułu naruszenie obowiązku o charakterze niepieniężnym. Wskutek bowiem rozwiązania umowy doszło do niewykonania umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych i w tym przypadku kara umowna zastępuje szkodę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja pozwanego była bezzasadna.

Wprawdzie dopiero na etapie odpowiedzi na apelację powód powołał się na szczególne uregulowania przepisów Ustawy Prawo telekomunikacyjne, niemniej właściwe przepisy prawa zobowiązany jest Sąd stosować z urzędu, bez

konieczności wskazywania ich przez strony procesu. Przechodząc do zapisów stosownych aneksów do umowy o świadczeniu usług telekomunikacyjnych, w §1.2 a) strony ustaliły zakup i świadczenie usług telekomunikacyjnych na promocyjnych zasadach, a jednocześnie zastrzegły w odpowiedniej rubryce aneksu do umowy konkretną kwotę w ustalonej z góry wysokości ryczałtowej nazywając ją „karą umowną”. Powyższy zapis odnosi się do §8 .2. Regulaminu Umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, który stanowi, iż w przypadku jednostronnego rozwiązania umowy przez którąkolwiek ze stron z winy abonenta , przed upływem terminu, na jaki została zawarta umowa, abonent zobowiązany będzie do zapłaty na rzecz powoda kary umownej w wysokości określonej w umowie, przy czym wysokość kary umownej będzie pomniejszana o proporcjonalną jej wartość za okres od dnia zwarcia umowy do dnia jej rozwiązania. Wprawdzie strony umowy należność dochodzoną pozwem nazwały „karą umowną”, jak również w odpowiednim zapisach w/w dokumentów posługują się taką terminologią, niemniej terminologia nie ma znaczenia decydującego w kwalifikacji prawnej roszczenia. Przechodząc zatem do przepisu Prawa telekomunikacyjnego, tj. art. 56.3 pkt 21 , stanowi on, iż umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych powinna określać wszelkie opłaty należne w momencie rozwiązania umowy, w tym warunki zwrotu telekomunikacyjnych urządzeń końcowych. Przechodząc zaś do art. 57.6 stanowi on, iż w przypadku zawarcia umowy o świadczenia usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, związanego z ulgą przyznaną abonentowi, wysokość roszczenia z tytułu jednostronnego rozwiązania umowy z winy abonenta przed upływem terminu, na jaki umowa została zawarta, nie może przekroczyć wartości ulgi przyznanej abonentowi pomniejszonej o proporcjonalną jej wartość za okres od dnia zawarcia umowy do dnia jej rozwiązania. Jest to zatem przepis szczególny, który wprost poprzez dopuszczalność rozwiązania umowy przez którąkolwiek ze stron z winy abonenta, w tym przypadku z tytułu braku płatności zobowiązań umownych przez odbiorcę usługi, ustanawia ustawowe prawo po stronie dostawcy usługi żądania zapłaty określonej kwoty od abonenta, wyliczonej według zasad wskazanych w cyt. przepisie. W niniejszym procesie pozwany nie twierdził, że ustanowiona w umowie tzw. „kara umowna” przekracza wysokość ulg, na jakie wskazuje art. 57.6., zatem brak było podstaw prawnych do przyjęcia, iż nie jest to opłata w rozumieniu art. 57.6 . lecz kara umowna wg art. 483 kc. Kwestionował powód jedynie wysokość należności dochodzonej pozwem w kontekście jej sposobu wyliczenia. Wprawdzie przyznać trzeba, że powód nie przedstawił w odpowiedzi matematycznego wyliczenia tej wysokości (tzw. algorytm zaprezentowany czysto teoretycznie w piśmie procesowym jest niejasny dla sądu), niemniej wyliczenie matematycznie wg art. 57.6 nie było trudnym, co zweryfikował sąd we własnym zakresie, biorąc za punkt wyjścia okres umowny trwania w miesiącach poszczególnych umów, faktyczny okres ich trwania w związku z przedterminowym ich rozwiązaniem przez powoda. Następnie sąd przeliczył poszczególne zastrzeżone w umowach opłaty dzieląc je przez ilość miesięcy umownego czasu trwania umowy, co dało opłatę za 1 miesiąc, a następnie mnożąc tę kwotę przez ilość miesięcy pozostałych do umownego zakończenia umowy, co dało kwoty objęte żądaniem pozwu. Z tych względów zarzut pozwanego, iż niedopuszczalnym jest w świetle art. 483 §1 kc naliczenie kary umownej z tytułu rozwiązania umowy, gdzie przyczyną tego rozwiązania był brak wykonania świadczenia pieniężnego, pozostawał bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem powód roszczenie swe wywiódł z przepisu art. 57.6 cyt. Ustawy.

W konsekwencji sąd apelację oddalił na podstawie art. 385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na podstawie art. 108 kpc w zw.z art. 98 §1 i 3 kpc.